:0

א"ל (4) אי הכי ליגזור ביום א' משום היום א"ל

היום ביום אחד מיחלף יום אחד בהיום לא

מיחלף אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר

אבוך משמיה דרב [יוסף] כמאן אזלא 🜣

שמעתיה דרב ירמיה בר אבא כרבי נתן

דתניא הכי נתן אומר כל הנודר כאילו בנה

במה והמקיימו כאילו מקטיר עליה: שבת זו

אסור בכל השבת כולה: פשיטא מהו דתימא

יומי דשבתא קאמר קמ"ל: חדש זה אסור בכל

החדש ור"ח להבא: פשיטא כי איצטריכא

אלחדש חסר מהו דתימא ראש חדש לשעבר

הוי ולא ליתםרי קמ"ל קרו אינשי ריש ירחא:

שנה זו אסור בכל השנה כולה: איבעיא

להו אמר קונם יין שאני מועם יום מאי דיניה

כהיום או בכיום אחד ת"ש ממתניתין קונם

יין שאני מועם היום אין אסור אלא עד o יין

שתחשך הא יום כיום אחד דמי אימא סיפא

אמר יום אחד אסור מיום ליום הא יום כהיום

דמי ∘אלא יימהא ליכא למשמע מינה אמר

רב אשי ת"ש קונם יין שאני מועם השנה

נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה היכי דמי

ל) יבמות קט: ע"ש גיטין מו: ע"ש לעיל כב. נט., ב) הר"ן גורס לשעבר הוי ולמסר. ר"ש מדסוים, ג) [ברכות כה. וש"ג ועיין לקמן עב.ז,

הגהות הב"ח (h) גם' ה"ל אביי הי הכי לגזור: (ב) שם משמיה דרב יוסף כמאן אזלא הא שמעתיה דר' ירמיה: (ג) שם שאיני טועס נ״נ לף סג: (ד) רש" ד"ה יום אחד בהיום לא מיחלף דאע"ג דביום אחד לא לחור לשחוח וכו׳ ומשום האי טעמא וכו' לסוף מעת לעת כי היכא דלא ליתי לחישרי בהיום חחצי יום ואילך דליכא למיחש הבי כדאמרינן דהכא לא גמר: (ה) ד"ה כר' נתן וכו' דהואיל ועבד איסורא מחמרינן עליה וכו' משום גזירה דרבינה לה סבירה ליה דרב יוסף אלא כל היכה: (1) ד"ה כי איצטריך וכו' מלא שעבר כל"ל ותיבת זה נמחק: (t) ד"ה קמ"ל דאפילו:

גליון הש"ם גם' אלא מחכא ליכא למשמע מינה. עיין ג״מ דף לד ע"ל מד"ה אלא

מוסף רש"י

כאילו בנה במה נשנות ליסור הכמות (יבמות קט: גיטין מו:) לוו: לעכודת כוכבים (לוויל רר) וחומא מחדל לנדור וגו׳, הא לא מחדל יהיה כך חטא (יבמות קט:). והמקיימר. ולא נשאל עליו לחכם להתירו, כאילו מקטיר עליה. על הבמה וגמר עונו שלם, לפי שעל ידי כן הוא מרגיל עלמו בנדרים (גימיו חו:) שעבר עליה שתי עבירות, אלא ילך אצל חכם ויתירנו כדי שלא יהא רגיל בכך יבמות קט:). אלא מהא ליכא למשמע מינה. דודחי מתני' לחו כולה דוקח, אלא חדא מנייהו דוקח, או רישא או סיפא, ותנא אידך אטו ההוא, דלא ידעינן הי מנייהו דוקא דנגמר מניה (שבת קכא.). אי הכי ליגזור יום אחד. דליהוי אסור עד שתחשך למחר משום היום דאי אמרת עד מעת לעת אסור ותו לא אתו למישרי נמי כי עמד בשחרית ואמר היום אתי למישתי בחלי היום והוא אסור עד שתחשך: אמר ליה רב יוסף היום ביום אחד מיחלף. דאי שרית היום לכשתחשך בלא שאלה מיחלף ואתי למישרי יום

אחד משתחשך דסבר ילא אותו היום שנדר בו כמו כן והוא אינו מותר אלא מעת לעת: יום אחד בהיום לא מיחלף. (ד) דלה הסור לשתות למחר מחלי יום ואילך דליכא למיחש להכי ידיע דאסור כל היום משום האי טעמא נמי לא מצרכינן שאלה לסוף מעת לעת דלה התו למישרי מהיום מחלי יום ואילך דליכא למיחש בהכי כמאן אולא. הא שמעתתא דאמר ניתר ע"פ עלמו כלל דמחמרינן עליה כמאן דלא עבד שפיר: כרבי נתן וכו'. מראין לו שקיים נדרו מעצמו אלא כשיתירו לו את נדרו ולא משום גזירה דרבינא לא סבירא ליה דרב יוסף וכל היכא דאיכא לאוקומי ביה שאלה מלריכינן ליה שאלה כגון הכא דאמר היום דאיכא למימר מעת

אילימא לעת קאמר הילכך לכשתחשך זריך שאלה לחכם אבל כי אמר שבת וכולה מתניתין דליכא לאוקומי בהו שאלה דודאי לא משמע טפי אין לריך שחלה: יומי דשבתה קחמר. ימים דשבוע ולח דשבת עלמו: פשיטא. דיום ראש חדש נמי אסור שהרי יום ראש חדש נמנה לחדש זה הנכנס: כי אילטריך. למיתני במתניתין לחדש חסר בחדש שהוא שני ימים ראש חדש ויום ראשון של ראש חדש משלים לחדש מלא יה שעבר וזה הנכנס חסר הוא והוא נדר ביום ראשון של ר"ח: לחדש שעבר הוי. ולא ליתסר ביה: קמ"ל. (ו) אפילו הכי כיון דקרו ליה ריש ירחא אסור ביה נמי: דיניה כהיום. כאילו אמר היום לחוד ומותר לכשתחשך: או כיום אחד. ואסור מעת לעת: אילימא

וקנסינן ליה הילכך אם היה נדר מלוה כגון ללמוד ולקיים מלוה אינו לריך שאלה. ומאי דמדמה רבי נתן נודר לבונה במה פירשתיו בפרק ארבעה נדרים (לעיל כב.) בסייעתא דשמיא: שבם זו אסור בכל השבם והשבה לשעבר פשיטא. דשבת דינו כלשעבר מהו דתימא יומי דשבתה קאמר משום דכיון שימי החול קרויים יומי שבת נימה שלהם לבדם נתכוין ולה לחסור על עלמו יין בשבת קמשמע לן. ואית דגרסי מהו דתימא יומי דמקמי שבתא קאמר קמשמע לן והיינו הך. מיהו הך נסחא ליכא לפרושה כלל לפירוש שני שפירשנו במשנחינו בעומד ביום השבת עסקינן: כי אינעריך בחדש חסר. שהחדש שבא אחר חדש של נדרו הוי חסר ואם כן חדש שנדר בו הוה ליה מלא ועושין בחדש חסר שבה שני ימים רחש חדש ויום רחשון הוי למלחות חדש שעבר: מהו דסימה רחש הדש לשעבר. שהרי יום רחשון של ראש חדש למלאות חדש שעבר עושין אותו וסד"א ליתסר ביה קמ"ל הא קרו ליה אינשי ריש ירחא ומש"ה אע"פ שהוא מכלל חדש ראשון כיון דריש ירחה קרו ליה מותר בו דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם: ומהא שמעיבן דבשטרות נמי כשהוא כותב ביום החדש הראשון כותב ביום החדש פלוני ואין כותבו על שם חדש שעבר ואם עשה כן השטר מוקדם ופסול שהשטר נעשה בחדש השני ויאמרו שקודם לכן נעשה שאין יום ראשון של חדש שני נקרא על שם החדש שעבר בלשון בני אדם וביום החדש השני כותב ביום שני לחדש פלוני ומחרתו יום שלישי ואם יכחוב יום שני יפסל משום מוקדם דכיון דלענין נדרים אמרי׳ דיום ראשון דחדש חסר ריש ירחא קרו ליה הכי נמי דיינינן בשטרות דהא לקמן בסוף פרקין ופג.] מדמינן שטרות לנדרים וכן בדין דשטרות וחיובין בלשון בני אדם הן בכל מקום. מיהו כתב הרשב"א ז"ל בשם התוספות דבגיטין לריך לכתוב ביום שלשים לחדש חשרי שהוא ראש חדש מרחשון כדי להחמיר: איבעיא להו כו' דיניה כהיום. דלשתרי לכשתחשך או כיום אחד דליתסר מעת לעת: אסור בה ובעיבורה. נראה לי דרבותא דמתסר בעיבורה לנודר מתחלת

ביום אחד שיהא מותר לכשתחשך דלא משמע ליה דאיכא מידי בין יום אחד להיום: היום ביום אחד מיחלף. דאי שרית ליה כי אמר היום לכשתחשך בלא שאלה אתי למשרי נמי אפילו באומר יום אחד.

אבל יום אחד בהיום לא מיחלף דהא כי אמר יום אחד עמד באיסורו מעת לעת הילכך לא מיחלף ליה למשרי כי אמר היום קודם שתחשך: ומה שנהגו עכשיו בתענית יחיד דלח הוי אלא מלפרא ועד פניא ואפי׳ הכי לכשתחשך שריא ליה בלא שאלה ולא גזרינן משום יום אחד היינו משום שהדבר ידוע שדינו של תענית כך הוא ואין איסורו כשאר נדרים שכבר קבעו לו חכמים זמן הילכך אפילו שרית ליה לכשתחשך לא אתי לאחלופי בנודר יום אחד שדיני תענית ונדרים חלוקין הן ולא אתי לאחלופי זה נ"ל: וראיתי לרשב"א ז"ל כאן מה שלא נראה לעיני שהוא ז"ל כתב דהיינו טעמא דגזרינן בהיום משום שמקלת אותו יום הותר לו מתחלתו כאומר יום אחד וכיון דדמיין להדדי אתי לאחלופי אבל תענית דמתסר מתחלת היום לא דמי ליום אחד דמימר אמר להכי שרינא הכא לכשתחשך לפי שנאסרתי בתחלת היום אבל ביום אחד שלא חל איסורו מתחלתו אינו בדין שאהא מותר לכשתחשך. והאי פירושה לה סגי לי דהה בחומר

היום שהלריכוהו לכשתחשך שאלה מי לא עסקינן דקאי בשעת הנדר קודם שעלה עמוד השחר שנאסר מתחלתו כתענית יחיד אלא ודאי כדאמרן. ומהאי טעמא נמי המקבל עליו להתענות יום אחד בשבת אין מחייבין אותו שיתענה כ"ד שעות דודאי לתענית שאמרו חכמים נתכוון דהיינו מקודם שיעלה עמוד השחר עד שתחשך: כמאן אולא שמעתיה דרב ירמיה בר אבא כרבי נתן. כלומר דמאי דמלרכינן ליה שאלה לחכם באומר היום לאו משום גזירה בלחוד דסבירא לו דלא שכיח כולי האי לאחלופי דמשום גזירה בלחוד נחמיר ביה ומיהו כיון דכי נדר לאו שפיר עבד כדר' נתן נהי דאי לא הוה שייך למגזר כלל לא מחמרינן עליה לאלרוכי שאלה דאי הכי בכלהו נדרים נמי כי מטי זמנייהו נימא הכי מיהו כל היכא דשייך למגזר כלל מחמרינן עליה

השנה אינטריך דסלקה דעתך אמינה דלה ליתסר אלה בשנים עשר חדש כרוב שנים קה משמע לן דמתסר בשלש עשרה דהי בנודר בר"ח

יום אחד. דאי שרית ליה לכשתחשך בלא שאלה אתי למיטעי נמי

רובל הכיום הוא אסור עד הערב ונשני היום אחד דליחסר אף כשהגיע מעת לעת עד הלילה שאמר עד מעת לעת משום היום דהיים הוא אסור עד הערב ונשני היום ביום אחד מימלף ואמי למשרי כשודר בבוקר ואומר קונם יום אחד על לכשתחשך שסבור שקיים נדרו לפי שעבר יום אחד אבל יום אחד בהיום לא מיחלף אם נחיר לו כשאמר יום אחד בהיום לא מיחלף אם נחיר לו כשאמר יום אחד בהיום לא מיחל אם מעד"ון לא שמר לא מע"ל ולא יום שלם: אחד רביצה בו' בר' נחקן וקנסא קוסיון ליה אף כי קיים נדרו עד שישאל לחכם ונראה דרבינא מוסיף על טעם דרב יום משום גירה דבשאר בדרים לא קנסיון ליה אף כי קיים נדרו עד שישאל לחכם ונראה דרבינא שעבר הדרים לא קנסיון ליה אף כי קיים נדרו עד שישאל לאו אית ליה טעמא דמרים דגורנין לעיו קואתר דבברע שעבר היא מהו דמימא אומא דשבה לא אחר עלהו לא לא בימי המעשה שבשבוע ולא נתכוין לאסור בשבת קמ"ל ולפירוש שני דמתניי פריך פשיטא כיון דקאי בשבת האסור בו וששני מהו דמימא דיומי שבוע העתידין לגא קאמר ולא ולפירוש אולי השנים עלמו קמ"ל דכיון דקאי בשבת אתריין לגא קשה בשבע עלמו ביו דמא בשבע בלאו דל בלא בשבת מדר ונ"ל דהטעם לפי שלטון בני אדם לתרוכין האם בשבע עלמו קמ"ל דכיון דקאי בשבת אתריין לגא בשבת דר ונ"ל דהטעם לפי שלטון בני אדם לתרות השבע יום השבת עלמו קמ"ל דכיון דקאי בשבת אתריין לאף בשבת דר ונ"ל דהטעם לפי שלטון בני אדם לתרות השבע יום השבת עלמו קמ"ל דכיון דקאי בשבת אמריע דאף בשבת גדר ונ"ל דהטעם לפי שלשון בני אדם לקרות השבוע שבת וא"ר לשבוע הבא הוא מתכוין ולא לשבת לבד ומכל מקום כיון שעומד בשבת אמר שדעתו גם לשבת כדי שלא יהיה ספק בנדרו ושיחול משעה שנדר: חדש זה פשישא. דראש חדש נידון במדש הבא ומותר בו כי אינטרין לחדש

עד הלילה דלה אתי למישרי בהיום דהכא לא גמר היום עדיין ומידע כדאמרינן הכא לא גמר עדיין היום ומידע ידיע דאסור בכל היום: רב ירמיה דלריך שאלה לחכם שאין הילכך לריך שאלה לחכם (6) הואיל ועבד איסורא דמחמרינן עליה ואין

בות הסך כלומר נדר באמצע חדש מלא וחדש חסר אחריו שר"ח שני ימים ויום ראשון הוא להשלים יום של חדש שעבר דקס"ד דאסור בו קמ"ל דהא קרו אינשי ריש ירסא ליום ראשון של ר"ח ובחודש הבא דיינינן ליה שאינו מני בלשון דקס"ד דאסור בו קמ"ל דהא קרו אינשי ריש ירסא ליום ראשון של ר"ח ובחודש הבא דיינינן ליה שאינו מני בלשו שני מדם שעבר וא ולפירוש אחר פשיטא כיון דעומד בר"ח דאסור בו לא לריכה אלא לחדש חסר שראש חדש שלו שני ימים ודר ביום ראשון ר"ח שעבר ואל מכוון אלא בימי של חדש שעבר קמ"ל דקרו אינשי ריש ירחא א"כ בחדש שעבר והילכך כי אמר חדש זה מיחסר ביה וניחא טפי לישלא דחדש חסר לפירוש אחרון וכיון דקאמר דקרו ליה אינשי ריש ירחא א"כ בשומבין בחובה או שטרות ביום ראשון של ר"ח מותבין וים פלוני שחאל האש הדא ואין לכתוב יום כלוני שימא לקמן (חב.) דמן עד ר"ח אדרן בדר ר"ח אדרן הראשון ומדמה בגמ" הך בר"חת למדש עבר חון לנדרים או שור בה לחדש עבר וכן מב ליבא לבשמע בינו חם ככחובת בתו: דריבה בה רוש. ומותר משמחשך או כיום אחד ואסור בשנה אשור בה שה ליבא לבשה עונה ליום הילכך עד ראש השנה ואף כי נמעברה כל השנה עד סופה נולא מיום ליום הילכך עד ראש השנה ואף כי נמעברה כל השנה עד סופה נקראת משנה זו: לבוה ליה עד סופה. ולא מיום ליום הילכך עד ראש השנה ואף כי נמעברה כל השנה עד סופה נקראת משנה זו: לבוה ליה

1235

ג א מיי׳ פ״י מהל׳ נדרים טוש"ע יו"ד סי' רכ סע׳ :7

:טוש"ע שם סעי׳ א

פירוש הרא"ש

ליגוור ביום אחר. שיהא אסור למחרתו עד שתחשך גזירה משום היום שמא יהיה סבור שיום אחד דינו כמו היום: אבל בהיום. לא טעו אינשי להתירו קודם שתחשך כי פחות מעד שתחשך אי אפשר לפרש יום: כמאן אולא שמעתא דרב ירמיה בר אבא כו' כרבי נתן כו'. נראה דלאו מהאי טעמא לחודיה קאמר דאם כן בכל הנדרים נמי אחר שקיימם נקנסיה להלריכו שקיים נקנפיה נהכריכו שאלה אלא להחסיף על מעמו של רב יוסף בל דמשוס גזירה לחודה לא הוה מצרכיטן שאלה אלא כיון דאיכא נמי הא דרבי נתן קנסיטן ליה ונפקא מינה שאם סיה נדר של מצוה כגון לשנות או לטרוח במצוה לשנות או לטרוח במצוה אחרת לא לריך שאלה: פשימא. שאסור בשבת הבא: מהו דתימא יומי הכם: מהו דרתימא יומי דקמי שבתא קאמר ולא כוון לאסור עצמו אלא ימי החול. ולפידן פי פשיטא שהוא אסור גם נשכת שהוא עומד כה מהו דקיומ יומי דקמי שבתה החרינה החמר ולה שכננם מתורינם קטמור וכם זה השבת: פשימא. שהוא מותר בר"ח הבא: בי איצמריך בחדש חסר. לראש חדש של חדש חסר הוא דאילטריך דכיון דחדש הבא הוא חסר נמנא שוה הוא מלא שכן דרך רוב החדשים אחד מלא ואחד חסר וכיון שזהו מאח האש חדש הבא הוא שני ימים והראשון הוא לתשלום חדש זה ואימא יאסר בו: קא משמע לן דלא. דהולכין אחר לשון בני אדם וקרו ליה ריש ירחא. ולאידך פירוש פשיטא שהוא אסור ביום החדש שהוא עומד בו הוא חסר נמנא זה שעבר הוא מלא ויום זה שהוא עומד בו הוא לתשלום חדש שעבר ולא יאסר בו:

קונם יין שאני מועם. כגון שעמד באמגע היום ואמר היום: אלא מהא

ליכא למשמע מינה. דחד מינייהו דוקא ולא ידעינן